

Rome en Orval

Dat er nogal wat links zijn tussen Rome en België moet ik de Romekenners niet uitleggen. Meest voor de hand liggend zijn onze kunstenaars. Over hun creaties in de stad der steden is voldoende gepubliceerd. Maar er waren uiteraard ook nog diplomaten, kerkelijke vertegenwoordigers, zakenlui, ... En soms ligt het verband in een totaal onverwacht hoekje. Het idee om daar één voorbeeldje uit te lichten kwam bij ons op toen we op de Ponte Fabricio de Januskoppen aan het bewonderen waren.

De bovenstaande litho geeft ons een beeld van het Tibereiland in de tweede helft van de zestiende eeuw. De gravure is van de hand van de Fransman Etienne Dupérac. Rechts verbindt de Ponte Fabricio het Romeinse getto met het eiland. Wat ons voor het verhaal interesseert, is de woontoren die als het ware de wacht houdt bij het betreden van het eiland.

EEN PIJNLIJK "EINDE"

De toren bestaat nog altijd. Op de benedenverdieping is vandaag de Trattoria Sora Lella gevestigd. Vaak wordt deze eetgelegenheid vermeld in lijstjes van typische Romeinse restaurantjes. Zelf hebben we er nog niet gegeten en alhoewel we weinig waarde hechten aan recensies en beoordelingen op populaire websites raden we iedereen toch aan die even door te nemen alvorens er te reserveren.

Het bastion werd op het einde van de elfde eeuw bewoond door Mathilde van Toscane, een machtige en zeer invloedrijke dame die bijzonder thuis was in pauselijke kringen. Ze speelde een heel belangrijke rol in de investituurstrijd, de clash tussen het pauselijke gezag en de keizerlijke macht. In Italië luistert de adellijke dame naar de naam Matilde di Canossa. Dat zegt wellicht voldoende.

Zelf was ze gehuwd met Godfried III van Lotharingen (Godfried met de Bult), die de kant van de Roomse keizer had gekozen. Godfried werd vermoord in Vlaardingen toen hij in een kabinet

(een overhangend toiletkamertje aan de buitenmuur) zijn behoefte deed. De dader die zich onderaan het gebouwtje had verschanst, bracht hem met het zwaard of een lans een dodelijke steek toe in zijn aars. Hoe de dader zich daar had weten te verbergen en dan ook nog met enige zekerheid het betreffende achterwerk kon herkennen, wordt niet verteld.

DE ABDIJ VAN ORVAL

Over Mathilde zelf doet nog een leuke legende de ronde. Toen zij in de vallei van Orval in het zuidoostelijke puntje van België haar handen waste in de bron van de rivier verloor ze haar trouwring. Die werd haar echter op miraculeuze wijze teruggebracht door een forel die de ring in zijn bek droeg. Vandaag is de forel met de ring nog steeds het symbool van het trappistenbier van de abdij van Orval. De bron heet sindsdien ook de Mathildebron. Wat niet tot het domein van de fabeltjes behoort, is het feit dat het stoffelijke overschot van Mathilde in de zeventiende eeuw werd bijgezet in de grotten van het Vaticaan. In de basiliek zelf staat haar standbeeld met de tiara en de twee sleutels in de hand. Het is een werk van Bernini. Door sommige gidsen wordt ze soms verkeerdelijk aangeduid als de pausin Johanna. Ze is wel één van de weinige vrouwen die een graftombe heeft in de Sint-Pietersbasiliek.

BAKSTENEN EN LATRINES IN ROME

We keren nog even terug naar Rome, meer bepaald naar de Piazza in Piscinula in het oostelijke deel van Trastevere. Het palazzo op nummer 10 behoorde sinds 1282 toe aan de invloedrijke adellijke familie Mattei. Hun wapenschild is nog te zien op de balk boven de deur. Het bestaat uit een dambordpatroon in zilver en azuur met een dwarsbalk van goud. De blokken doen denken aan bakstenen ("mattoni" in het Italiaans). De familie bezat nog verschillende eigendommen in Rome. Als enig voorbeeld verwijs ik naar de Piazza Mattei waar de Fontana delle Tartarughe staat.

Bij een familieruzie werden in de Casa Mattei op de Piazza in Piscinula ooit vijf familieleden vermoord. Vandaag is het complex ingedeeld in verschillende wooneenheden. Onder de loggia rechts is nu zelfs een garage gebouwd. Voor ons verhaal is echter het uitspringende toilet daarboven belangrijk. Zo zijn we opnieuw

beland bij dit architectonische kleinood. Dit is het enige dergelijke voorbeeld in Rome dat mij bekend is. Maar wellicht zijn er nog meer.

Dit is een bijdrage van clublid Marc Vandenbon

(schrijfwedstrijd 2024)